

Bestuursverslag 2019

Het Nationaal Rampenfonds, doel en werkwijze

De stichting Het Nationaal Rampenfonds is opgericht op 9 juli 1935, als geïnstitutionaliseerde opvolger van het Nationaal Steuncomité Stormramp, dat ingesteld was naar aanleiding van de stormramp in Borculo in 1925.

Het Nationaal Rampenfonds heeft volgens artikel 2 van zijn statuten ten doel:

“door het werven van inkomsten, bij te (doen) dragen aan leniging van de noden ontstaan door rampen, die de bevolking van enig deel van het Koninkrijk der Nederlanden treffen en die van zodanige aard en omvang zijn, dat zij, naar het oordeel van het algemeen bestuur en na afstemming met de Rijksoverheid, als nationale rampen moeten worden beschouwd. Noden ontstaan door oorlog, oorlogsomstandigheden of groot molest vallen niet binnen deze doelstelling.”

De stichting verleent zelf geen feitelijke hulpverlening bij rampen. De bijeengebrachte gelden kunnen worden verstrekt aan rechtspersonen (waaronder maatschappelijke organisaties), die naar het oordeel van een ad hoc door de stichting ingestelde onafhankelijke beoordelingscommissie in staat zijn de noden ontstaan door nationale rampen te lenigen.

Het bestuur

De samenstelling van het bestuur van het Nationaal Rampenfonds is in 2019 als volgt:

- Mevrouw drs. C.I.J.M. Ross - van Dorp, voorzitter;
- De heer drs. L.P. van der Kroft, penningmeester;
- De heer mr. G.J.A. Hamilton, secretaris;
- Mevrouw M. van Schaik, bestuurslid namens het Nederlandse Rode Kruis (tot 1 december 2019);
- Mevrouw R.P. Nauta bestuurslid namens Kerk in Actie;
- De heer drs. L.C. Zevenbergen, bestuurslid namens Cordaid Mensen in Nood;
- De heer dr. B.A.J. Jongejan, bestuurslid namens het Oranje Kruis.

De voorzitter, penningmeester en secretaris vormen het dagelijks bestuur. De leden van het dagelijks bestuur worden benoemd door het algemeen bestuur en mogen niet afkomstig zijn uit of gelieerd zijn aan een deelnemer van de stichting. De overige leden van het bestuur worden benoemd door de deelnemers. Elke deelnemer benoemt één bestuurslid.

De door de stichting toegelaten deelnemers zijn: Het Nederlandse Rode Kruis, Het Oranje Kruis, Cordaid Mensen in Nood en Kerk in Actie. Per 1 december 2019 heeft het Nederlandse Rode Kruis haar deelnemerschap beëindigd. Dit heeft vooral een aantal praktische consequenties gehad. Het (bezoek)adres van het NRF moest worden gewijzigd en belangrijker nog, hiermee kwam een einde aan het voeren van het secretariaat door het Nederlandse Rode Kruis voor het NRF. Het bestuur is de zeer professionele medewerkers van het Nederlandse Rode Kruis erkentelijk voor hun jarenlange inbreng. De werkzaamheden zijn nu overgenomen door de secretaris van het Dagelijks Bestuur.

Activiteiten

Het bestuur komt in 2019 tweemaal in vergadering bijeen: op 18 april en op 13 november. Tijdens de vergadering van 18 april wordt gesproken over de notitie van Het Nederlandse Rode Kruis, Cordaid mensen in Nood en Kerk in Actie. Deze fondsenwervende organisaties hebben de vraag gesteld naar de verenigbaarheid van hun bestuurslidmaatschap van het NRF met de activiteiten van de organisatie die zij vertegenwoordigen. Zij stellen dat het voor het publiek verwarrend kan zijn als fondsenwervende organisaties onder verschillende paraplu actief zijn voor activiteiten in verband met één en dezelfde ramp. Dit geldt zowel voor de fondsenwerving als de hulpacties. Hoewel er met de instelling van een beoordelingscommissie enige bestuursafstand is ontstaan, wringt het om bestuurslid te zijn van een 'concurrerende' fondsenwervende organisatie. De conclusie van de notitieschrijvers is dat de fondsenwervende doelstelling verlaten zou moeten worden en er vervolgens nagedacht dient te worden over de bestemming de nu nog aanwezige gelden in het fonds.

Het dagelijks Bestuur en Het Oranje Kruis zijn teleurgesteld over deze conclusie, enerzijds omdat de huidige inrichting, doelstellingen en werkwijze het resultaat was van een zorgvuldig en nog maar net afgesloten traject met de voorgangers van de huidige algemeen bestuursleden, anderzijds omdat de praktijk van Irma juist de relevantie van het fonds voor kleinschalige opbouwprojecten heeft aangetoond en de adequaatheid van de nieuwe werkwijze. Het Dagelijks Bestuur ziet vooralsnog geen reden om de fondsenwervende doelstelling los te laten. De doelstellingen en relevantie van het NRF rechtvaardigen het hebben van een mogelijkheid om aan fondsenwerving te kunnen doen (betreft immers niet alleen publieksacties, maar ook nalatenschappen, legaten en (spontane) donaties en acties door en vanuit de samenleving.

Het dagelijks Bestuur ziet daarom vooralsnog evenmin reden om over uitfasering / liquidatie van het fonds na te gaan denken. Na verdere bespreking van de verschillende standpunten wordt besloten om definitieve besluitvorming in elk geval over de samenstelling van het bestuur te verdagen tot na de evaluatie van 'Irma' (2e kwartaal 2020).

In weerwil van deze afspraak ontvangt het bestuur van het NRF op 28 augustus 2019 een brief van Het Nederlandse Rode kruis waarin zij haar deelnemerschap per 30 november beëindigt. Naast de praktische consequenties van dit besluit, is het bijzonder jammer dat hiermee een voortijdig einde komt aan de deelname van het Nederlandse Rode Kruis aan het NRF. Tijdens de bestuursvergadering van 6 december jl. zijn de consequenties hiervan met het bestuur besproken.

Orkaan Irma

Het Nationaal Rampenfonds (NRF) heeft in november 2017 twee miljoen euro uit eigen middelen beschikbaar gesteld voor de wederopbouw op St. Maarten, St. Eustatius en Saba na de verwoestingen die de orkaan Irma had aangericht. Met dit geld wilde het NRF vooral de sociale samenhang en weerbaarheid op de eilanden herstellen en versterken. Uiteindelijk heeft een beoordelingscommissie besloten 30 aanvragen te honoreren binnen het beschikbare budget. Op elk van de drie eilanden worden met steun van het fonds projecten gerealiseerd. Deze projecten beslaan een breed terrein van zorg en welzijn, vorming, rampenvoorbereiding, sport en cultuur.

Het NRF volgt het verloop van de uitvoering via de programmamanager de heer René Grotenhuis. Hij houdt, met behulp van lokale ondersteuning, toezicht op de uitvoeringsfase van het steunprogramma. Periodiek informeert de programmamanager het dagelijks bestuur.

Ultimo 2019 is ca € 1,5 miljoen van het totale budget van € 2 miljoen aan donaties uitgekeerd ten behoeve van de wederopbouw.

Vermogenspositie

Het vermogen van het NRF dient ter financiering van de doelstelling van de stichting zoals beschreven in haar statuten. Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het gevoerde beleggingsbeleid en heeft het toezicht op de uitvoering van het beleid opgedragen aan de penningmeester. Het bestuur van de stichting heeft de uitvoering van het beleid over het vermogen opgedragen aan een externe vermogensbeheerder. Het portefeuillerendement over het afgelopen jaar bedroeg +12%.

De gehanteerde middelenverdeling luidt:

	Minimum	Norm	Maximum
Vastrentende waarden	50% (*)	60%	70%
Zakelijke waarden	30%	40%	50%
Liquiditeiten	0%	0%	20% (*)

(*) In overleg met de beheerder wordt thans afgeweken van deze minimum/maximum grens. Dit heeft enerzijds te maken met het korte termijn karakter van de financiële verplichtingen die het NRF is aangegaan ten behoeve de ondersteuning van initiatieven na de Orkaan Irma en anderzijds door de zeer lage vergoeding op vastrentende waarden waardoor kasgeld een goed alternatief vormt voor vastrentende waarden.

Marktontwikkeling

2019 was uiteindelijk een zeer goed jaar voor aandelenmarkten. De MSCI Wereldindex steeg met bijna 29%, de MSCI Europe index was +26% hoger, terwijl de S&P500 index met +30,7% (in euro) steeg. De MSCI Emerging Markets was +20,6% (in euro) hoger.

De volatiliteit was wederom vrij hoog. In het begin van het jaar zorgden een aantal renteverlagingen van de Amerikaanse centrale bank voor oplopende aandelenkoersen, waarna deze weer een stap terug moesten doen door aanhoudende onzekerheid rond de handelsrelatie tussen Amerika en China. Uiteindelijk konden beide landen een overeenkomst afsluiten waarna aandelenkoersen in de tweede helft van het jaar aanzienlijk stegen.

De rente op tien jaar lopende Nederlandse staatsleningen bedroeg ultimo 2019 -0,05% (2018: 0,39%; 2017: 0,53% en 2016: 0,36%). Hierdoor kan het NRF op een aanzienlijk deel van haar vermogen nauwelijks tot geen rente ontvangen.

Vooruitzichten

Aandelenmarkten begonnen het jaar zeer positief maar ondergingen in februari een harde correctie door het uitbreken van Covid-19. Het is te vroeg om aan te geven hoe groot de invloed van dit virus zal zijn op de economische groei, maar het is duidelijk dat het een zeer verstrend effect heeft op de maatschappij en daarmee op de winstgevendheid van het bedrijfsleven. De sterke daling van de korte rente (gedreven door de verwachting dat centrale banken hun rentevergoedingen gaan verlagen) en de lange rente (ingegeven door een vlucht naar zekerheid) zorgt ervoor dat de uiteindelijke schade op de kapitaalmarkten mee zou kunnen vallen.

De ontwikkeling op de kapitaalmarkt heeft geen invloed op de uitkeringen van het fonds in verband met de Orkaan Irma. Om geen onnodige risico's te nemen, is de vermogensbeheerder destijds gevraagd om voldoende liquiditeiten aan te houden om toekenningen van de beoordelingscommissie te kunnen financieren.

De vrije reserve van het NRF dient ter financiering van toekomstige uitgaven naar aanleiding van een nationale ramp. Het bestuur spreekt de hoop uit dat hier nog lang geen gebruik van hoeft te worden gemaakt. Dit geeft ook de tijd om de kapitaalspositie van het fonds te herstellen.

Het bestuur van het NRF heeft voor 2020 geen andere voornemens dan de afhandeling van de toezeggingen aan begunstigden naar aanleiding van de Orkaan Irma. Het bestuur stelt net als in eerdere jaren geen begroting voor het nieuwe kalenderjaar op. De begroting is geen stuurinstrument voor de beheersing van de NRF activiteiten.